

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાશ્ટ્રિટ વિભાગ]

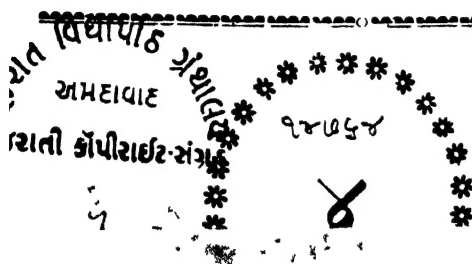
અનુક્રમાંક ૧૪૭૬૪

વર્ગિક •

પુસ્તકનું નામ સિપાઈદાદા

વિષય ૬- : ૩

ગાંડી વ છાપ ખાતું
કેળાં પીઠ સુરત મા
છાપીને નટવરલાલ
વીમાવાળાએ ગાંડી વ
સાહિત્ય મન્દિર
માટે ત્યાથી પ્રગટ
કરી પહેલી આવૃત્તિ
કિંમત આના અઢી

ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી
ગુજરાતી કૌપીરાઈ-સંગ્રહ

આ વાર્તા દ્રષ્ટિપત રૂપકથા
છે પણ કંઈક નવી દમછ-
બની છે એટલે બંગા-
ળીમાંથી ઉતારીને ગુર્જર
બાળકો સમક્ષ તેને
રજુ કરવી ઠીક લાગી
છે આશા છે કે બાળ-
કોને તેમાં મજા પડશે

સિ પા ઈ દા દા

(૧)

એક હતો સિપાઈ. એક રાજના લશ્કરમાં નોકરી કરે.

એમ કરતાં કરતાં ઘરડો થયો. ઘરડો માણસ લશ્કરમાં શું કામ લાગે? એનામાં જોર કેટલું? એનાથી લઢાય કેટલું? એટલે આ બાઈને તો લશ્કરમાંથી રજા આપી કે જાઓ, હવે તમને રજા છે.

સિપાઈદાદાનો ગુરસો પછી જોઈ લેવો. તે કહે: આખી જીંદગી નોકરી કરી તેનું આ ઇનામ? ઘરડે ઘડપણ હવે હું શું ખાઉં? શું પીઉં? શું પહેરું? શું ઓઢું?

પણ બખડે ફૂટે તેથી શું વળે?

આખરે તો સિપાઈદાદાએ વિચાર કર્યો, ચાલો સફરે. પરદેશ ખેડીએ તો રોટલો રળીયે. તક મળે તો માલદાર બનીયે. ને મદદ મળે તો રાજાનું વેર લઈયે. ઘરડેઘડપણુ તે સિપાઈને લશ્કરમાંથી કાઢી મૂકાતા હશે ?

એમ વિચારતા વિચારતા આ ભાઈ તો ઘેરથી નીકળ્યા. વેશ સિપાઈનો રાખ્યો. હાથમાં દંડો લીધો ને ચાલ્યા ચાલ્યા જાય છે. ગામ મૂક્યું. પાંધર મૂક્યું. આગળ ચાલતાં જંગલ આવ્યું. ઝાડી આવી. તેમાંથી પણ ચાલ્યા ચાલ્યા જાય છે.

(૨)

જંગલ ઘણું મોટું છે. વચમાં તો નદી છે, નાળાં છે, મોટાં મોટાં ઝાડ છે. સિપાઈદાદા તો તરસ્યા થયા તે એક નાળે પાણી પીવા બેઠા.

એટલામાં એક કૌતક બેયું. દૂરથી માણસ આવે છે. માથા પર ને પીઠ પર મોટાં મોટાં ઝાડ છે. સિપાઈએ ગળ્યાં: એક, બે, ત્રણ, ચાર, પાંચ, છ—ઓ બાપરે, એક માણસ છ છ ઝાડ ઉંચકે !

ને ઝાડ પણ કેવાં ! ખાસાં ભીમસેન જેવાં !

આ માણસ જખરો, ભાઈ!—સિપાઈદાદાએ વિચાર્યું: આવો કોઈ ન ભેયો! આ તો જાણે ભીમનોજ ભાઈ, કે પછી જહુમંતર હશે ! કોણ જાણે? ને આ છ ઝાડ પણ ખંદો જાણે શેરખશેર ઘઉં પેટે ઉંચકે છે. ખરો એ !

સિપાઈદાદા તો પાણી પીતાકને દોડ્યા તે તરફ.

જઘને કહે છે: અલ્યા ભીમના ભાઈ, તું કોણ છે? ને આ ઝાડ ક્યાં લઈ જાય છે?

પેલો તો બિચારો વૈતરો ! જોર ખડું પણ માણસ અભણ. સિપાઈને જોઈને બીધો. જંગલમાંથી ઝાડ કાપવાની રાજની મનાઈ છે. સિપાઈ પકડાવી દેશે. રાજ ફાંસી ચઢાવશે ! આ રે માર્યા બાપલિયા !

તે તો ગભરાયો. ઝાડ ઉતારી દઈ બોલ્યો: માફ કરો, માફ કરો, સરદાર સાહેબ ! હું તો તમારો ગુલામ છું. તમે જેમ કહેશો તેમ કરીશ !

સિપાઈદાદાએ જોયું કે આ ઠીક લાગે છે ! આપણને ય તે માણસની જરૂર છે. આ ભીમનો

ભાઈ, ઉંચકવે ઉસ્તાદ, કોઈ દિ કામ લાગશે. લઈ લ્યો એને સાથે !

ઠીક ત્યારે, ચાલ મારી સાથે. ખાવા પીવાનું મળશે. હું કહું તે કામ કરવું પડશે.

કબુલ ભાઈસાખ ! તમારા જેવાની નોકરી તે કોના નસીબમાં ?! પણ મને આટલું કરી લેવા દો. આ દશવીશ ઝાડ ઘેર મૂકવાના છે તે મૂકી આવું. બળતણ નથી. પછી તમારી સાથે.

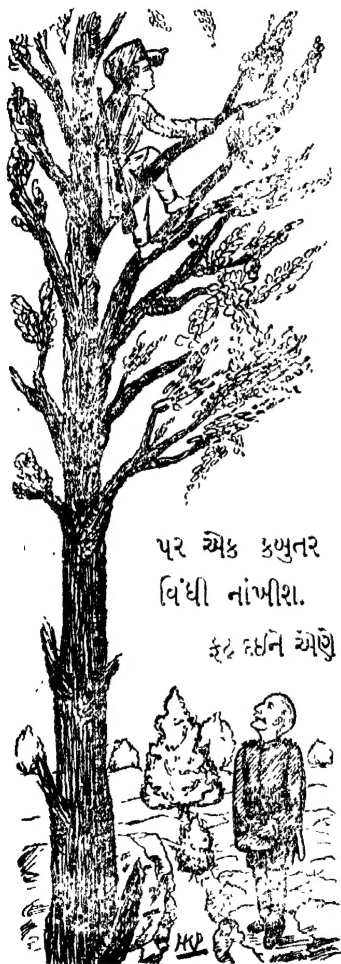
એમ કહી એ તો પેલાં છ ને બીજાં બેચાર એમ દશેક ઝાડ પીઠ પર ઉંચકી દૂર પોતાની ઝુપડીમાં નાંખી આવ્યો. પછી બંને સાથે નીકળ્યા.

(૩)

બંને ચાલ્યા ચાલ્યા જાય છે. રાત પડે ત્યાં રહે છે. સુરજ ઉગે કે ચાલે છે. નદી પર્વત પહાડ જંગલ ઓળંગતા જાય છે. એમ કરતાં કરતાં એક દહાડો એક જંગલમાં આવ્યા.

એક શિકારી નજરે પડ્યો. તેના હાથમાં બન્દુક છે. એક આંખ બંધ ને બીજી આંખે કંઈ તાકે છે.

સિપાઈદાદા
તો દોડ્યા તે
તરફ. જઈને
પૂછે છે: અ-
લ્યા ભાઈ, આ
તે તું શું કરે
છે ?

પેલો કહે:
ખંડુક તાકું
છું. એક મા-
ઈલ દૂરના વડ

પર એક કબુતર બેઠું છે. તેને
વિંધી નાંખીશ.

ફટ ફટને અંથે તો ગોળી છોડી.

તે જઈને વડ
પર કબુત-
રને લાગીજ
છેને!

સિપાઈદાદા
કહે: આ ઠાક

છે. આ ભાઈબંધ પણ સફરમાં સાથે હોય તો સારું. કોઈક દહાડો કામમાં લાગી જશે.

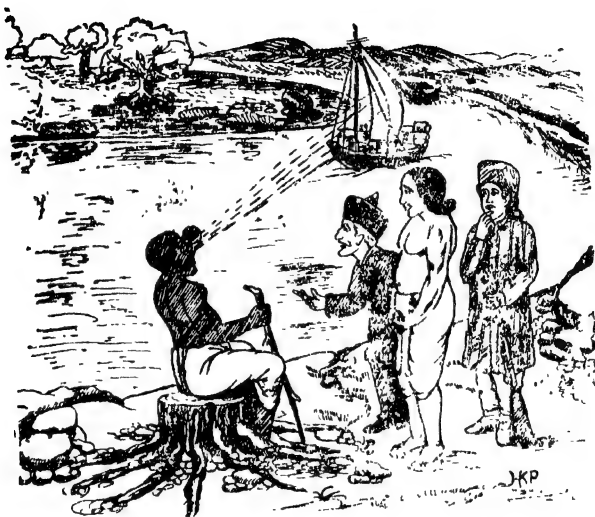
તેને કહ્યું: અલ્યા ભાઈ શિકારી, તું અમારી સાથે આવશે? અમે બે ને તું ત્રીજો. સાથે ખાઈશું સાથે પીશું ને સાથે ફરીશું. જે કમાઈએ તેમાં સૌનો સરખો ભાગ.

શિકારી કહે: ચાલોને ભાઈ, અહિંઆ એકલાં એકલાં મને પણ કંઈ મજા નથી પડતી.

(૪)

ત્રણે ચાલ્યા આગળ.

એમ કરતાં કરતાં એક નદી આવી. તેમાં એક વહાણ ધીમે ધીમે ચાલતું હતું. આમ તો ધીમે ધીમે ચાલે, પણ થોડે જતાં નદીના વાંક આગળ તો એ એવું ઝડપ દોડ્યું કે જાણે પવનનો સખત ઝપાટો ઠેલતો ન હોય! જે દેખે તેને નવાઈ લાગે. આપણા ત્રણ દોસ્તોને પણ નવાઈ લાગી. આવું મોટું વહાણ, આટઆટલો માલ ભરેલો. ધીમે ધીમે ચાલે. તે આમ એકાએક કેમ દોડ્યું હશે ?

ત્રણ જણ તો નદીના વાંક તરફ ગયા.

ભુચ્ચે છે તો થોડે દૂર એક ઝાડના ટુંઠા પર
એક માણસ બેઠા છે. કદરૂપો ને કાળો છે.
બેઠાએ તો પહીક લાગે. પણ એક નરકોરે આંગળી
દાખી ખીબ નરકોરામાંથી સાસ તો સાસ કાઢે!

ત્રણ દોસ્તોને નવાઈ લાગી કે અલ્યા ભાઈ,
આ શું કરતો હશે?

સિપાઈદાદાનો તો તડાક વિચાર ને ફડાક અ-
મલ. દોડી પહોંચ્યા ને પૂછ્યું: અલ્યા ભાઈ, આ
શું કરે છે? તને કંઈ થયું છે?

પેલો કહે: કેમ, તમે ન જોયું? આ મારા
સાસે સાસે તો મેં આવું મોટું વહાણ દોડાવી
કાઢ્યું! મારી પાસે એવો જંતર છે. હું આમ
સાસ કાઢું એટલે આસપાસ બધે પવનજ પવન
ફુંકાય. જાણે મોટું વાવાઝોડું. ગમે તેવો શત્રુ હોય
તેને એક વાર વંટોળીથે ચઢાવું.

હું? એમ છે? આ હોહો, તો તો ભાઈ
ધણુંજ સારું. અમે ત્રણ ભેગા તું ચોથો. ચાલ
અમારી સાથે. સાથે ખાઈશું સાથે પીશું, દુનિયા
જોઈશું. જે કમાઈએ તેમાં સરખો ભાગ.

પેલા ભાઈ પણ રાજી થઈને નીકળ્યા. ત્રણના
થયા ચાર.

(૫)

આગળ ચાલ્યા તો એક ઝાડ નીચે એક
માણસ ઉભેલો. ઉભેલો તે બે પગે નહિ. એકજ

પગે. થોડી વાર આ પગે ઉભો રહે ને થોડી વાર પેલે પગે એમ વારેવારે પગ ફેરબદલ કરે.

ચાર દોસ્તોને નવાઈ લાગી.

સિપાઈદાદાએ જઈને પૂછ્યું: કેમ અલ્યા ભાઈ, આમ કરે છે ?

પેલો કહે: હું દોડણીયો છું દોડણીયો. દોડવામાં શરત કરું તો એકવાર ગમે તેવા ઉડતા પંખીને પણ હરાવું. મારી દોટ એટલે ખસ ખલાસ ! હજી કોઈએ મને હરાવ્યો નથી. ને જ્યારે ખૂબ દોડું છું ત્યારે પછી આમ એક પગે ખડો થઈ બીજા પગને આરામ આપું છું. આ તો મારી થાક ખાવાની રીત છે !

સિપાઈ, વૈતરો, શિકારી, કુંકણીયો ચાર જણા હતા. ભેગો દોડણીયો હોય તો શું ખોટું ? ચાર જણે સમજાવીને તેને પણ સાથે લઈ લીધો.

પંચ ત્યાં પરમેશ્વર ! પાંચે જણા જાય છે, ખાય છે; લહેર કરતા, મહાલતા મહાલતા ફરે છે.

(૬)

આગળ જતાં એક જુદીજ જાતના માણસનો ભેટો થયો. તે બંદો એવો, કે ટોપી માથેજ ન પહેરે. કાણું પાડીને કાન પરજ લટકાવે !

પાંચે જણા તેને વળગ્યા. પૂછયું; અલ્યા ભાઈ, આમ કેમ ? વળી કાન પર તે કોઈ ટોપી પહેરતું હશે ? ટોપી તો માથે હોય.

પેલા ભાઈ કહે: હવે એ તો હુંય જાણું છું તો ! પણ આ ટોપી કંઈ જેવાંતેવી છે ? એને તો કાને પહેરવી પડે. હમણાં માથે પહેરૂં ન, તો જીલમ થઈ જાય જીલમ ! દુનિયા પર અંધારું ધોર, વાદળ પણ ગાજે ધમધોર, વરસાદજ કહે મારું કામ— હીમ ખરકતું બહુ તોફાન !

વાર ફકત ટોપી માથે લગાવવાની સ્તો.

ત્યારે તો ભાઈ, ચાલ તું અમારી સાથે. અમે તારા જેવાજ એક કોઈને શોધતા હતા. પાંચ ભેગો તું છઠ્ઠો. છ મજાન તો દુનિયા સર કરીશું દુનિયા !

પાંચ જણાએ સમજવી પડાવી મેહુલિયાને સાથે લીધો.

એમ કરતાં કરતાં બધા ફરતા ફરતા પાછા આવો પડ્યા આપણા સિપાઈદાદાવાળા મુલકમાં.

(૭)

રાજધાનીમાં પેંઠા તો બધે ધાંધલ ને ધમાલ !

કોઈ ને પૂછ્યું કે: અલ્યાભાઈ આ બધું છે શું ? કંઈ સમજવ તો ખરો !

તેણે બધી વાત કહી.

રાજજીને એક છોકરી. ભારે લાડકી. મહા ગુમાની. દોડવે શૂરી. તેણે એવી શરત કરી કે મને જે દોડવામાં હરાવે તેનેજ હું પરણું—બીજાને નહિ. રાજજી એ વાતનો ઢંઢેરો પીટાવ્યો. જે મારી દીકરીને દોડવામાં હરાવશે તેને મારી દીકરી પરણશે.

આ ઢંઢેરાથી લોકોમાં ધમાલ થઈ રહેલી. લોકોનાં ટોળાં મળી વાતો કરે ને ચર્ચા કરે. બધાને મોંઢે આજ વાત.

સિપાઈદાદે દોડણીયાને બોલાવ્યા: કેમ બિરાદર,

છે કે હિંમત ? હોય તો આ રાજની દીકરીનું
ગુમાન ઉતાર !

પેલો તો તૈયારજ હતો. ને તેણે તો કહ્યું:
હોવે, હોવે !

સિપાઈદાદા પહોંચ્યા રાજ પાસે. વાત કરી,
કે તમારી દીકરી સાથે શરતમાં ઉતરવા મારો
માણસ તૈયાર છે.

સિપાઈ જોયો સિપાઈ. પોતાનો આગલો ના-
કર ખરો, પણ રાજ કંઈ બધા સિપાઈઓને
આળખે છે ? તોયે રાજએ ધાયું : આવા સિપાઈ-
ડાનો માણસ તે વળી કેવુંકે દોડવાનો હતો ?

પછી બોલ્યા : ઠીકઠીક ! પણ જે હારશે તો ?
હારે તો તને ને તેને બંનેને ફાંસીયે લટકાવીશ,
સમજ્યો ?

સિપાઈ કહે : વારૂ સાહેબ.

હારે તોને !—તે ક્યાં ગભરાય એમ હતું ?

(૮)

પછી તો શરતની બધી ગોઠવણ થઈ. શહેર-

થી પાંચ માઈલ દુર એક નદી હતી. ખંનેએ પાધરેથી દોડ્યું. હાથમાં એક પ્યાલો લેવો. ખંને નદીએથી પ્યાલો ભરે. લઈને પાછા પાધર આવે. જે વહેલું આવે તે જીતે. એમ ઠર્યું.

વખત થયો. લોકોની ઠઠ જોવા મળી. રાજા ઉંચે થાનકે બેઠો.

તડીંગ—તડીંગ—તડીંગ....

ત્રણ ટકોરા થયા ત્યાં તો દોડ્યાજ છે ને ખંને જણાં.

જેતજેતામાં તો દોડણીયાભાઈ ક્યાંના ક્યાં ! જાણે કોઈ પંખીજ ઉડ્યું તો ! પા કલાકમાં તો તે ભાઈ નદી પાસે પહોંચ્યા. ને પેલી કુંવરી તો ક્યાંક વચ્ચેજ હતી ! ખહુજ પાછળ.

પેલા ભાઈએ પ્યાલું ભર્યું. ચાલતો થાય છે. ત્યાં ધાર્યું : હજુ તો કુંવરી ક્યાંની ક્યાં છે. અહિં આવશે પછી સાથે દોડીશું, તોયે હું જીતીશ. તો પછી ગભરાવાનું શું ? થાડો આરામ લઈ લઉં તો સારું ને !

દોડણીયાભાઈ તો ખ્યાલું પાસે મૂકી ત્યાંજ સૂતા. તે ઉંઘી ગયા.

એ ભાઈ ઉંઘે છે ત્યાં તો દોડતી દોડતી કુંવરી આવી. ખ્યાલું ભયુ. પેલાને તો ઉંઘતો દીઠો. રાજ થઈને પાછી શહેર તરફ દોડીજ છે ને !

એને તો થઈ ગયું કે ખસ ખલાસ ! આપણેજ જીતવાના ! આ ઉંઘણસી તો ઉંઘવા પડ્યા છે.

બહે પેલી સસલાની ને કાચખાની જ શરત ન હોય !

ને દોડણીયો હારીજ જતે ! પણ સિપાઈદાદા કંઈ કાચા હતા ? કોણ જીતે છે તે જેવા એક ઉંચા ઝાડ પરથી તાકીને જેવા તેમણે શિકારી-ભાઈને ગોઠવીજ દીધેલા.

શિકારીભાઈએ બેયું કે આ તો આફત ! પેલા ભાઈ તો ઉંઘે છે. કુંવરી જીતી જવાની. આપણા બે દોસ્ત માર્યા જવાના. તે કેમ ચાલે ?

શિકારીભાઈએ તો તદખીર લઢાવી. બન્દુક કાઢી. ગોળી ભરી. ભમ્મ દઈને કચો ભડાકો !

બડાકો થતાંજ પેલો નગી ઉઠ્યો. ઝોહોહોહો ! હું તો બહુ ઉંઘ્યો કે શું ? એમ વિચાર કરતો કે તે છૂટ્યો ખ્યાલું લઈને. પાંચ મિનિટમાં તો પસાર. ઠેઠ કુંવરીથી આગળ.

કુંવરી હારી ! કુંવરી હારી !....

એવો બધે ખૂમાટો પડ્યો. ચાલો. કુંવરીબાઈ તો આ દોડતા વરને પરણી જવાના. લોકો હોહો કરતા વિખરાયા.

(૯)

પણ રાજ ગભરાટમાં પડ્યો ! હવે તો કુંવરી આની સાથે પરણાવવીજ નેહએ ! ક્યાં હું રાજ ! ને ક્યાં આ ભિખારડો ! ક્યાં રાજ ભોજ ને ક્યાં ગાંગો તેલી ! ક્યાં મારી કુંવરી ને ક્યાં આ દોડણીયો !

ના, ના, કોઈ પણ ઉપાયે—ગમે તે તદ્દખીરે આ સાદું તો તોડવું નેહએ.

રાજએ તો એવો મનસૂળો કર્યો, કે એ છ દોસ્તોને કોઈ પણ રીતે ફસાવી મારવા.

દોડણીયાને પાસે બોલાવ્યો. કહ્યું: તમે જીત્યા છો. કુંવરી હવે તમારી છે. હવે લગ્ન કરવા પડશે. તમે મારા જમાઈ થયા. તમે ને તમારા મિત્રો સૌ મહેલે પધારો. લગનને તો વાર લાગશે. કંકોતરી લખાશે, વાળું આવશે, માંડવા બંધાશે, કુંવરીની ફેઝ આવશે, માશી આવશે. તે પછીજ લગન તો થશે. બે ચાર દિવસમાં તજવીજ કરીએ. માટે તમે જવ. તમારે માટે એક મહેલમાં ઉતારો તૈયાર છે.

એ મહેલનું નામ લોખંડી મહેલ. તમામ લોઢાનો બનેલો. થાંભલા લોઢાના, દાદર લોઢાના, ભીંત લોઢાની, નહિ મળે પત્થર કે નહિ મળે ઈંટ. જ્યાં જુઓ ત્યાં લોખંડજ લોખંડ !

એવા લોખંડી મહેલમાં આપણા છએ દોસ્તો જઈને પડ્યા. રસોઈ તૈયાર હતી. ખાધું. પીધું. ઠંડા થયા. સાંજ પડી. સૌ આડા પડ્યા.

લોખંડી મહેલ મહેલ તો કહેવાય. પણ હતી લુચ્ચાઈ. દુશ્મનને મારવા માટેની જુક્તિ. મહેલની

નીચે એક મોટો ચૂલો હતો. અંદર રહેનાર ઉંઘતું હોય ત્યારેજ ખારસું બફાઈનેજ પૂરું થઈ જાય !

(૧૦)

આ લોકો આડા પડ્યા ત્યાં તો બહાર દરવાજે તાળાં લાગ્યાં છે. નીચેનો ચૂલો ધમધમવા લાગ્યો. રાજના માણસે ગાલોં ભરી ભરી લાકડાં નાંખ્યા. ભડભડ ભડભડ ભડકો કર્યો.

લોખંડ જેવું લોખંડ ! તેને તપતાં શી વાર ? પેલા ભાઈબીધોને તો ગરમાટો થવા માંડ્યો ! છયે ઉઠીને ખડા થઈ ગયા !

ગરમાટામાંથી તો થયું જાણે બફાણું. આખો લોખંડી મહેલ જાણે સળગ્યો જ ન હોય ?

દરવાજે દોડે તો બહારથી તાળાં ! હંઅઅઅ ! હંઅઅઅ ! આ તો બધી લુંચ્યાઈ દેખું. રાજજીનું કાવતરું !

પણ ફીકર નહિ, ફીકર નહિ ! પેલો ટોપીવાળો જાદુગર—મેહલિયો ક્યાં દૂર હતો જે !

તેણે તો પાડ્યો ખૂમાટોઃ જોઈ લે બેટા રાજડા

તુથે ! કહી તેણે તો ટોપી ચઢાવી માથે !

ત્યાં તો ધમાધમ ધમાધમ આકાશ ગરજ્યું.
વાદળ પર વાદળ ચઢી આવ્યાં. વરસાદ કહે કે
મારું કામ.

દુનિયા બધી જળતરખોળ. લોખંડી મહેલનો
ચૂસો પણ બત્તાસ ને ગરમી પણ બત્તાસ ! અરે,
ઠંડી તો એવી પડી કે નદીનાં પાણી ને માટલા-
નાં પાણી પણ બરફ બની ગયાં !

(૧૧)

કલાક બે કલાકે રાત્રીએ દરવાજા ઉઘડાવ્યા.
તે જાણે કે બધા કયારનાય બફાઈને બત્તાસ થઈ
ગયા હશે ! તે શું એમનું જાદુ જાણે ?

ત્યાં તો જુએ છે તો બધા બેઠા બેઠા લહેરથી
વાતોના તડાકા મારે છે !

રાત્રી તો દિલ્મૂઢ ! સડક થઈ ગયો.

સિપાઈદાદા : આવો આવો રાત્રી ! આમ
કેમ ! અંદર આવો, બહાર ઠંડી બહુ છે.

રાત્રીના ગુસ્સાનો પાર નહિ ! પણ કરે શું ?

આડોઅવળી વાતો કરી. તખીયત પૂછી. પછી કહે છે: ત્યારે વાડ, તમને એક વાત પૂછું !

સિપાઈ કહે: પૂછો.

આ મારી દીકરીને પરણી તમે લોક શું કરશો? તેને બદલે જોઈએ તેટલું ધન આપું. તમારાથી ઉંચકાય એટલું સોનું ઉંચકો. લઈ જાવ. ખાવ પીયો ને મજા કરો ! એ..... તમારા દીકરાના દીકરાના ખાયા કરશે.

સિપાઈ કહે: ભલે એમ તો એમ. પણ અમે છયે ઉંચકીયે એટલું સોનું તમારાથી નહિ અપાય.—એટલે અમારા છમાંનો એક જણ આવશે. તે ઉંચકે એટલું આપજો એટલે બસ.

રાજા કહે કે વાડ.

પછી બંનેએ મળીને સોનું ઉંચકવા માટે તારીખ ઠરાવી.

(૧૨)

પાંચ દશ દહાડા ગયા. તારીખ આવી. એ માળામાં સિપાઈદાદે તો શહેરના બધા દરજ્જેને એ-

કઠા કરેલા. એક મોટો થેલો સીવડાવ્યો. થેલો તો થેલો કે જાણે મોટું બલુન ! એ લગભગ સુરતથી ઉધના સુધી પહોંચે એવડો !

પછી તો છમાંથી પેલો વૈતરો જીવાન ગયો દરબારે. સાથે થેલો લઈને ! રાજાને થયું કે બાપરે, આ તે થેલો કે થંલાનો દાદો ?

ભલે ભાઈ, શરત કબુલી એટલે જવાના ક્યાં ?

રાજાએ તો એક ગાલ્લું સોનું મંગાવ્યું. ત્રીસ મણ. સોળ જણ તેને ઉંચકી લાવતાં ફેંફેં થઈ ગયા. લાવીને નાંખ્યું દરબારમાં. વૈતરાભાઈએ તો જાણે ચીમડું ઉંચકે તેમ ઉંચકીને નાંખ્યું થેલામાં. ને બોલ્યો, લાવો લાવો, આમ કચ્ચર કચ્ચર શું લાવો છો ! થેલો આમ ભરાવાનો હતો ?

ગાડેગાડાં સોનું આવ્યું. રાજાનો બંડાર ખાલી થયો. રાણીનાં ઘરેણાં પૂરાં થયાં. તોયે થેલો ભરાય નહિ ને વૈતરાભાઈ તો ખૂમોજ પાડે કે લાવો ખસ લાવો !

રાજાના બધા સોનીનું સોનું આવ્યું. હાથી પર

લદ્દાઈને આવ્યું, ઉંટ પર આવ્યું, ઘોડે આવ્યું, ગ-
ધેડાની ખીઠે આવ્યું. સોનું આવ્યુંજ ગયું. પેલો
થેલો શાનો પુરાય ?

જીવાને તો ગુસ્સે થઈને હાથી ઘોડા ઉંટ ગ-
ધેડાં સાંને નાંખ્યાં થેલામાં. માર્યો એક આંચકો ને
થેલો લીધો ખીઠ પર ! ઉંચકતાં વેંત ચાલ્યો સ-
પાટા ભેર.

છયે દોસ્તો ચાલ્યા ઘેર.

(૧૩)

રાજા તો આ બધું જોઈ સડક થઈ ગયો ! આ
તે કેમ ખમાય ! આવો રસ્તાનો ચાલનાર મને
ઠગી જાય ? કોણ છે રે ? લશ્કર તૈયાર કરો. દોડો
એ લૂંટારાઓની પાછળ. પકડો હરામખોરોને !
રાજાનો ખજાનો લૂંટનારાને પકડીને કેદમાં નાંખો.

હુકમ મળતાં લશ્કર દોડતું છૂટ્યું. દૂરથી પેલો
નજરે પડતાંજ સરદારે ખૂમાટો કર્યો : એઈ ચોર !
લૂંટારા ! નાંખી દે સોનું, નહિ તો મૂંઝો જાણજે.

છએ જણાએ પાછળ જોયું ! ધમધમાટ લશ્કર

આવે છે. સિપાઈદાદા કહે: કેમ રે ભાઈઓ, શું વિચાર ?

કુંકણીયો કહે: વિચાર કેવો ? બેઠા લ્યોને ! હમણાં આ લશ્કર પેલે પાર !

એમ કરીને તેણે એક નસ્કોરું ખંધ કર્યું. બીજે નસ્કોરે શ્વાસ કાઢ્યો. ફસ્ ફસ્ ફસ્ શ્વાસ નીકળ્યો છે—ત્યાં તો વંટોળીયો જ વંટોળીયો ! જાણે દુનિયા ડોલી ! હવા બધી ચક્કર ભમ્મર ! ઝાડ તાડ ધમાયમાન ! લશ્કર તો બધું હવામાં ઉડ્યું તે એ.....પડ્યું ઠેઠ દૂર ! રાજધાનીમાં.

લશ્કરના સિપાઈ સૈા ઉઠી ઉઠીને ઘેર ભાગ્યા.

છ દોરતો પણ રસ્તે પડ્યા. દૂર દેશાવર નીકળી ગયા. ધનદોલતને વહેંચી લીધી અને ખાઈ પીને મજા કરી. સિપાઈદાદાનું કેવું વેર !

કેરીના ભણ્યાનું એક ચિત્ર

કિંમત

ત્રણ આના

ઉંદરડા, ખીસકોલી, સસલા કબુતરની દુનિયાની
અત્યંત રમુજી ને ગોધક વાર્તા. એક ખાઉધરા
કબુતરની કેવી ફજેતી થાય છે તેનું એમાં બહુ
રસભર્યું વર્ણન છે. જરૂર તમારા બાળકોને વંચાવો.
કિં. માત્ર આના ત્રણ. આવાં પુષ્કળ ચિત્રો,...ગાંડીવ.

ખીરબલનો બન્ધુ

પુખ્ત)

તું

(ત્રીજું)

એક ચિત્ર

અકબર ને ખીરબલની આવે છે તેવી ઘણીજ રસભરી,
તદ્દન નવી અને વિવિધ વિષયની, ચાલાકી અને
હાજરજવાબીપણીની વાર્તાઓ. દરેક પત્રકારે આ
વાર્તાઓનાં વખાણ કર્યાં છે કિંમત માત્ર આના આઠ.

બાળસાહિત્યનો ગાંડીવ ટંકાર

સેટ ૧ લો

૧ ટોલ્સ્ટોયની ત્રણ વાતો	૦-૫-૦	૧૬ બાળવિહાર (૨)	૦-૬-૦
૨ બકુલ	૦-૬-૦	૧૭ મોતીના દાણા	૦-૫-૦
૩ બિરબલનો બન્ધુ	૦-૮-૦	૧૮ એક હતો કૂતરો—	૦-૪-૦
૪ મુરખરાજ (ટોલ્સ્ટોય)	૦-૮-૦	૧૯ ફેરીનાં બચ્ચાં	૦-૩-૦
૫ નીલમ	૦-૬-૦	૨૦ નવનીત	૦-૩-૦
૬ લીળમ અને યુધિષ્ઠિર	૦-૪-૦	૨૧ મેઘધનુષ	૦-૪-૦
૭ બાળવિહાર (૧)	૦-૧૨-૦	૨૨ મિયાઈ	૦-૧-૦
૮ જયબજરંગ	૦-૬-૦	૨૩ હાથી કમકમ ચાલે	૦-૧-૦
૯ વાધોનું વન	૦-૪-૦	૨૪ બાળડાયરી	૦-૩-૦
૧૦ ભકુલ હાર	૦-૪-૦	૨૫ ચોપગાની ચતુરાઈ	૦-૪-૦
૧૧ બરફીપુરી	૦-૪-૦	૨૬ ગધેડાનું રાજ	૦-૧-૦
૧૨ સોનાકુમારી	૦-૪-૦	૨૭ રમકડાની કુકાન	૦-૧-૦
૧૩ તોફાની ટીપુડો	૦-૬-૦	૨૮ ભકુલ જમરખ	૦-૧-૦
૧૪ કચુંબર	૦-૩-૦	૨૯ મકનો મસ્તાનો	૦-૧-૬
૧૫ દુપસળી	૦-૪-૦	૩૦ બંગાળી બિરબલ	૦-૬-૦

પહેલો સેટ: કુલ કિંમત ૮-૦-૬ તેને બદલે આખો લેનારને રૂપિયા સાડા સાત. પોસ્ટેજ, દપાલ માર્ગે સવા રૂપિયા. સ્ટેશનવાળાં ગામોએ રેલવે પાસેલ સસ્તું પડશે.

સેટબીએ: (તૈયાર છે) (૧) બ્રહ્મબ્રહ્માનણિ (૨) સવાકાની આપ વીતી (૩) ખેડી ખેડી વાતો પછી (૪) કોલસા કાકા (૫) પ્રાણી પુરાણ (૬) અજબસ્તાન (૭) સંતાકુકડી. જેમ જેમ તૈયાર થશે તેમ તેમ બહાર પડશે.

રસમય] ખાંચણાં [લોકગીતો

લોક સાહિત્યના ભેખધારી મેઘાણીએ લખેલા વિસ્તૃત પરિચય સાથે. બે ત્રણ સુંદર ચિત્રો છતાં કિંમત ૦-૫-૦ પોસ્ટેજ ૦-૧-૦

